

DE LA

Real Academia de Buenas Letras

DE BARCELONA

JULIO A SEPTIEMBRE DE 1902

UN LLIBRE DE GEOMANCIA POPULAR DEL SEGLE XIII

En lo mes de Maig de 1901, estavem escorcollant, ab lo eclós arxiuer de la Catedral de Barcelona Mossen Mas y Domenech, uns caxons plens d'alberans y comptes, del segles xiv y xv, dins l'arxiuet de mitja escala, de dita Catedral, quan nos sorprengué la aparició d'un empolsat manuscrit, incomplert y malmés, evidentment del segle xiii. Deu sab lo temps que geya allí abandonat y la sua aparició fou agradosament acullida. Al fullejarlo vegerem, que, les poesies de son contingut, tenien un escayent ben popular y un airós llenguatge. Examinat més detingudament, nostre estima pujá encara al veure confirmada la primera impresió que 'ns feu, puix se tractava d'un antich llibre cabalístich popular del segle xiii dels que avans ne solien dir mes pomposament de geomancia, paregut á les obretes, que, fins en nostres temps, les gents baxes solen utilizar per *fer la planeta*, ó cñdevinar lo que succehirá á hu mateix, ó á sos amichs y parents ab una senzilla combinació.

Lo paper del manuscrit, era groxut, pastós y sense filigrana. Lo composaven vuyt fulls escrits a dugues columnes. Comensava per un resúm ó index de materies, hont, no podent fer referencia á foli algún, puix que lo llibre no era foliat, s'indicava un obgeete qu'après aparexia dibuxat en lo marge del full, á dugues tintes, negra y verniella y escrit en la capsalera del capítol. Aquestos noms eren tots trets de qualitats personals ó de noms de besties. No tenien lo caracter cabalístich ó simbólich que presentaven estos enunciatats en llibres consemblants del segle xv, segons apar en lo donat á conixer per Juli Camus, prócehint de Namur, hont s'hi indicaven per paraules hebraiques corrompudes (1).

(1) Un manuscrit namurois du XVe siècle es nomenat l'estudi que publica, en l'any 1895, lo distingit catedràtich de l'universitat de Turin, Juli Camus, en la *Revue des*

Lo m. s. de Namur no limitava la sua part misteriosa, á estes expressions desconegudes; sino que, en diferents llochs, les paraules venien escrites en cryptografia facil de transcriure. De tot lo qual, rès hi apareix en lo nostre senzill m. s. barceloní. Los capitols comencen ab majúscules ornamentades y pintades de vermell, á mes del negre de la tinta ordinaria. Los versets tenen al marge una numeració en xifres romanes y en tinta vermella. En son text se fá referencia á guarició de malalts, retorn d' absents, guanyar pleyts, batalles ó empreses mercantivols, llibertat de presoners, haver pobresa ó riquesa, etc.

Aytal contingut resulta semblant, al de cert llibret d' època molt propera á la del de la Catedral de Barcelona, puix se creu fet pels volts de l' any 1300. Tant sols lo judicam per sos enunciats, que es lo únich que 'n publicá Paul Meyer (1), al donarne lleuger compte. Era escrit en llengua provençal y havia pertingut á Estienne Charmoy, apotecari de Lluís XI y capitá de Mailly-le-Chatcau, (arr. d' Auxerre) Diu lo prólech d' eix llibre, avuy conservat en la Biblioteca nacional de París (nom. 14771 del *fonds français*):

I	Si viura aquest efantz ó no	el I gras d'Aries t'er dig
II	Si p'er bo que fassa benda d'aquela causa	el II gra d'Arjes t'er dig
III	Si aquesta via sera bora	el III gra d'Aries t'er dig
IIII	Si aquest antz (¿efantz?) er granatz	el I gra. de Taur t'er dig.
V	Si aquest hom aura efantz	el II gra de Taur t'er dig.
VI	Si aquest malaofes guarra	el III gra de Taur t'er dig.
VII	Si aura aque'a molher que quer	el I gra de Gemi ii t'er dig.

Igual semblança presenta lo manuscrit de Namur del segle xv, segons ho comproven les següents ratlles, escrites en prosa sençilla, ab les que comença y fineix:

GOZAL I

Li enfes vivera et si sera de boins m[...]es plains.
 La chose perdue ou emblee sera recouvec.
 Tes amis t'aime de tres boin cuer.
 La hayne et la discorde sera en bonne pa'x convertie.
 Ton soinge se convertira en bien.

langues romanes (IV serie, volum VIII, pl. 27). Se compoa aquesta obra de més de 400 pronóstiehs, repartits en 31 agrupacions, de les que, quisouna está precebida d' una de les paraules següents, que semblen, en sa major part, alteracions de noms hebraïchs:

Cozal, Zona, Chors, Duzon, Gorsal, Cother, Aruagon, Mery, Guyra, Thoas, Salaph, Arbry, Azero, Effre, Sadoch, Gaap, Jhecye, Caleph, Janon, Zalen, Esdre, Cyza, Heth, Canon, Raboth, Arioth, Saphet, Cap, Barachis, Balach, Nason, Syna, Gobal, Abron, Euon, Oreb.

(1) En son trevall *Traité en vers provençaux sur l'astrologie et la geomancie* publicat en Romania *recueil trimestiel consacré à l'étude des langues et des litteratures romanes* (any 1897, pl. 22), Meyer fa relació de diferents tractats d' algorisme, astrologia, calendaris, geomancia, quiromancia, adivinació per figures de formes esfèriques, etc., pertocant als segles XIV y XV.

Chils que tu pense vit et brief en orras nouvelle,
 Tu gaigneras le plait contre ta partie.
 Li fuitif revenra bien brief.
 Les nouvelles sont vraies et se convertiront en bien.
 La terre que tu tiens tu le tenras longement.
 Ne fais nulle mutacion de lieu en aultre.
 Le povre nenrichera pas pour son labour.

ZONA II

Tu gaingneras a grant paine et ensuit ? tu perdras.
 Li enfes scrá sains et haitiez mais sa vie sera brieve.
 La chose perdue ou emblee sera retrouvee.
 Tes amis te nuit et si ne t'aime mic.
 La discorde sera plus grande quelle na este, puis sera paix
 Ton soinge sera proufitable a toy et a tes amis.
 Chils dont tu penses est malade.
 Ta partie perdera le plait.
 Li fuitis revenra au lieu.
 Les nouvelles se chambgeront
 De la terre que tu tas acatee joyras en bien.
 Ne fais nulle mutacion de lieu en aultre.

.....

EUON XXXV

Tes amis t'aime de bonne amour.
 La paix se fera.
 En ton soinge a plus de mal que de bien.
 Chils vit, mais il est malades.
 Par apointment sera li plais finis.
 Li fuitif revendra.
 Les nouvelles sont vraies.
 La terre achatee sera proufitable.
 Il fait bon aler de lieu en aultre.
 Le povre arra legerement de sa povreté.
 Chils dont tu pense est en joie et en santé.
 Li prisenniers sera delivrez.

OREB XXXVI

La chose perdue ou emblee ne sera pas restituée.
 En ton ami ne dois avoir fiance car il est saintif.
 La paix se fera
 Ton soinge at boine signifiance.
 Chils dont tu pense vit en langheur.
 En ton plait aras dompmage.
 Li fuitif ne revenra paz.
 Les nouvelles ne sont pas vraies.
 En-la terre aras dampmage.
 La mutacion de lieu en aultre n'est pas perilleuse.

Le pauvre legierement enrichira.

Chils est malades aulcunement.

Explicit.

Lo llibre barceloni consta de vint capitols (dels quals tant sols se'n conserven los catorce primers) y los capitols, están á son lloch compostats de vint versets. No's parla en ell, de com se devia fer lo tiratge de la sort, donantho per sapigut. Naturalment que seria per qualsevol dels mijáns vulgars de que se solien valer en los temps semievals, y que venen exposats en altres tractats de geomancia. Segons relació que fá Paul Meyer, dels qu' examina, podia efectuar-se obrint qualsevol llibre á la ventura despres de fer oració y segons fós la primera lletra ab que comensava, consultar á la planeta; com també acudir á la sort als signes del zodíach, etc.

Per lo que pertoca al segle xv, nos diu lo tractat qu' estudiá Juli Camus, que s' ha de consultar previamment la cosa que's vol saber en *la batalla de preguntes* (1). En aquesta complicada *batalla*, s' advertia, que no's devia preguntar res de que no s' en tingúes necessitat, ni coses ja ben sapigudes per endevant, ó impossibles de realitzar-se.

(1) *Quiconques voelt avoir la cognissance de cestd science doit tout premierement aviser en la bataille des questions quel coze il voelt scavoir et puis apres le fourmer a l'aventure en ung peu de parchemin ou de papier 4 lignes de poins en tele maniere que cascune ligne au mans contiegne 12 poins pour la cause des 12 signes dont la 2de ligne soit plus loing de toutes les autres*

(1. ^a ratlla)	(25 punts)
(2. ^a ratlla)	(29 punts)
(3. ^a ratlla)	(24 punts)
(4. ^a ratlla)	(27 punts)

Et quant tout ce aras fait tu commenceras au debout de la basse ligne a compter les poins en montant amont. Et le 12 semper.... ou enseigneras dang peu d' inchre ou daltre chose, si come il appert droit qui en figure

(1. ^a ratlla)	(28 punts)
(2. ^a ratlla)	(30 punts)
(3. ^a ratlla)	(27 punts)
(4. ^a ratlla)	(28 punts)

Et puis apres le compte de vos poins considerez quans poins vous sont demourez, qui non possunt ascendere jusques a 12 Et sil y at 1 ou 2 ou 3 ou 4 et ainsi jusque a 12, en comptant 12. 12 mestier est. Vous compterez depuis le theume de vostre question en descendant aval et en recommenchant amon a la premiere question se mestier est. Et ou le nombre de vos poins seront vous trouverez ung nom greque duquel le 4e ligne ou la 12 ou la premiere et ainsi des autres nombre selonc le nombre des poins qui demeurez vous sont ou de chose qui soit impossible, et ainsi respondera a vo question. Et devez scivoir que on ne doit pas faire question, se on n'en a parfaite necessité, ne de chose que on scache bien, ou de chose qui soit impossible.

Et ainsi, par la grace de Dieu, avons mis de latin en franchois le livre de phyzonomie, le livre de chiromanchie, le livre de l' exposition des soinges, et le livre appellé Gromancie, liquelz en soit lovez et bents in secula seculorum. Amen.

Chi fine le livre appellé petite Gromanchie.

En quan á la nostre obreta catalana del segle XIII, no tant sols se podria seguir algú dels indicats procehiments, si que també altre de diferent, que 'ns ve mostrat per la xifra 20, que constitueix lo nombre de capítols y lo de les respostes en quiscun d' aquestos. Si 's tractava donchs, de fer lo tiratge de la sort per mija dels daus, á que tant aficionat estigué lo poble mitjaeval, la combinació no pot esser mes manifesta: ab cinch daus, havent quiscun d' ells quatre cares numerades de 1, 2, 3, 4, y dugues cares en blanch, lo joch resulta. També podia ferse lo tiratge ab tanta ó major sencillés ab los naips.

Entre les altres maneres de consultar *la planeta*, de que parla en Meyer, reaurém un tractadet en prosa provençal, escrit en la primera mitat del segle xv. Sols crehem necessari ferne conixer lo seu començament (1). Tot ell presenta un caracter més científich:

Aisy es la manera de far la sentensia de la sort. Premyerament, fegarda la figura premyera que trobaras II·LXIII ves aquellas que te playra. Aysi es la significansa de las VII planetas: Saturnus sobre las malauties es alongament de malauties e pau-retat e prezon e caytavier, e servis sobre los viels e totas cauzas en esperansa, en eysin com si demande per I malaute, e sie jove, sapias que mays dampnaja al vielh que no fa al jove....

Molt igual ab lo nostre per sa fôrma y per sa estructura, es un curiós poema de geomancia, que conté gran part d' astronomía. Era escrit ab pretensioses maneres, y ab cònexió d' idees, degut á la erudició de Mestre G. Ab rahó entusiasma á Meyer aquesta obra de la qual ne son los següents fragments de mostra:

- Per la gran art d' astronomia
 56 Ab l' altra de geomancia
 Dic yeu (so) que es ver, e volh
 Nulh no m' o tenha a orgolh.
 A home dic be per que ve
 60 A mi e so que a la ma te

 D' ome pres dic se ichera
 92 De la preizo o si e morra.
 De femna dic gran meravilha,
 Se es prenhs de filh o de filha.
 Ver lhi dic si deu aorar,
 96 O deu morir o deu lhieurar
 Una austrá cauzalh dic que es grans
 Se a sa vida aura cfans

 105 Tot aysso say per aquestas artz,
 E plus, per que es mos cors galhartz.

Carles V de França, tenia una biblioteca especialment composta d'

(1) M. s. de la Bibliothèque Nationale, lat. 7,349, ff. 108-114.

obres de nigromancia, astrologia, geomancia y adivinació en general, hont al costat dels tractats llatins de pretencions científiques, devien haverhi llibrets pràctichs en llengua vulgar, per usatge de les bruixes del baix poble. Llástima que d' ella no 'n conegám lo catálech, axis com conexém lo de la interesant biblioteca del rey d' Aragó Martí I, que, per lo contrari, se 'ns presenta pobre en llibres de nigromancia y astrologia (1) Per tant, no 'ns pot donar cap endreça respecte á obres de geomancia catalana, llavors més ó menys en usatge. Tot lo mes popular, d' interès per l' estudi de les costums, es lo que majorment s' ha perdut.

Tornant á examinar lo manuscrit barceloní, s' ha de reconexer la sua importancia per l' estudi de la llengua, tota vegada que s' atrasa á mitjans del segle XIII. Llavors, la lliteratura catalana estava subjecte completament á la influencia provençal. Donchs aquesta influencia se presenta d' una manera manifesta y evident, tant en les paraules, quan en la acentuació ó pronunciació d' algunes d' elles. Una mostra de les mes clares d' aquesta pronunciació forastera, podém donar em lo capítol ROSINYOL, vers IX, hont per consonar ab la paraula *vas*, hi posa l' autor la expresió llatina *Deo gratias*; que dita en catalá *gràcias*, no hi consonaria, pro sí, carregant l' accent sobre la darrera *a*, com fan les llengües provençal y francesa. A més serán paraules provençals, gens catalanes, les de *eu*; *dèvient*, *irinda*, *goseyar*, *vets*, *mout*, *aviendras gaupt*, *afayre*, *lor*, *jauciment* y moltes d' altres.

Emperó s' advertirá que no hi ha unitat complerta en l' idioma, ja siga per culpa d' alguna de les transcripcions del llibre, ja per inad-

(1) Los següents apartats corresponen als llibres de dites arts anotats en lo catálech royal:

•XXVIII.—Item un altre libre appellat de la propietat de les planetes escrit en paper ab posts de paper engrutades e cubertes de cuyro vermell ab tancadors de correixes prim lo qual comença en vermello *aquet es lo començament E* en lo negre *Deus saber mon fill E faneix stinch anys e VII mesos*.

XXIX.—Item un altre libre appellat *Quadripartit de Tholomeo de tuhis* en lati escrit en pergamins ab cuberta de paper engrutades e cubert de cuyro vermell ab III correixes lo qual comença en vermello *Incipit liber E* en lo negre *Rerum tesure E faneix Qui acipit sit benedictus*.

XXX.—Item un altre libre appellat *libre de les ymages del cel destres e sinestres* en lati escrit en pergamins ab post de fust e cuberta de cuyro vermell ab dos tancadors de parxa de seda de diuerses colors lo qual comença en vermello *liber artifici* e en lo negre *Cogitanti michi humanum animam E faneix Ex tunch*.

LIV.—Un altre libre appellat *Significacions e propietats domorum* en lati escrit en pergamins ab posts de paper engrutades cubertes de cuyro vermell ab tancador de cordo de seda negre lo qual comença en vermello *significacions E* en lo negre *totum spatium E faneix No sia en grau tenebros*.

LXI.—Item un altre libre appellat *de jahis temporals sdeuenidors* en Romanç escrit en paper ab postes de paper engrutades e cuberta de pergami ab tancadors de bagua lo qual comença a *prenosticar los temporals sdeuenidors E faneix Qui son bons lo millor*.

LXXXIII.—Item un altre libre petit appellat *de strologia* escrit en pergamins ab posts de fust cubertes de cuyro vermell ab un tancador de cuyro vermell lo qual comença *Signorum alia E faneix ad opprobium*.

vertencia del autor qui 's d'exa portar del llenguatge vulgar. Una prova pot consignarse en la paraula *pats* usada generalment, pró en una ocasió substituïda per la catalana usual de *pau*.

Lo mal estat del manuscrit dificulta la sua publicació, obligantnos á substituir per punts les lletres desaparegudes, que no poden suplirse per les demés de la paraula. En quan a la ortografia altament defectuosa, la havém conservada ab escrupulositat, no permetentnos introduirhi modificacions, sino les naturals de separar paraules que s'hiagen escrit juntes en l'original, ó ajuntarles si son separades. ja que lo copista, tampoch posá en axó cura alguna. Del contrari, esdevindria lo text ininteligible. Com exemples, aduhirem, lo verset XVI del capitol CORP hont s'hi escriu *deplanoment* en una sola paraula; essent axis que 'n son quatre; y en lo verset XI del capitol AYEL hi ve escrita *Cre es persert que cum pliras* haventlo consignat nosaltres *Crees persert que cumpliras*.

La obreta no porta, ni títol, ni nom d'autor, ni altre circumstancia per la que se 'n deduesca la data en que sigué escrita, já que, com diguerem avants, lo paper no presenta cap filigrana qu'indirectament pogués establir lo temps de sa fabricació, circumstancia d'altra part, gens escepcional en los papers fabricats en la primera meytat del segle XIII.

I	Darmes.	vay al cauler
II	Damors.	vay al ruciyol
III	De riqueta.	vay al corp
III	De. . . tia.	vay al urinal
V	De portad. infant.	vay a la nudrisa
VI	De clar. ms.	vay al ca.
VII	Delongament.	vay a la irunda.
VIII	De mercaderja.	vay al mercader
IX	De perdua.	vay al layro
X	De pats (pau).	vay al ayel
XI	De betale (batalla).	vay al lao
XII	De meridatge.	vay al cugul
XIII	Despuncelatge.	vay a la tortra
XIII	De viatge.	vay al pelagri
XV	De preso.	vay al felco
XVI	De playt.	vay a lesgleya
XVII	De enamic.	vay a lá volp
XVIII	De longa vida.	vay a la gila
XIX	De trístea.	vay al mulas
XX	Desperance.	vay al breton

CAVALER

I	De perea auer parlat
Si no liurol maluestat	XI	Lèxa esta betale estar
Que per dret o deus gasayar
II	Dayso hon tu as esperanse
Not qual ny mays auer fianse	XII	Si be tas pats encare auras
Tant de trebal tro sies las
III	Sapies que en ta tristea amor
Si as fermament en deu concor	XIII	Perdut asi perdras auant
Mas puy recobreras II. tant
IIII	Si hom te diu que pauch uiuras
Sapies que dolent ne seras	XIIII	Ric te feras aquest mercat
Que as fayt si no es menys cabat
V	Aquel qui pijs te uol de mort
Mora sopta nou fera a tort	XV	Be us dic que aquest qui sen uay
Nol ueuran sos amics may
VI	Lo playt hon cuides far ton prou
Not cuits que uaya..... hou	XVI	Garda lo blat hon feras ceny gran
Car el ueira pus auant
VII	Fay per aquest oracio
E escuapera de preso	XVII	Dona con nos aurets hou
Bel infant sera mal uengut
VIII	En lo niatge que deus fayre
Meyorura..... ton alayre	XVIII	Aquest melaute (malalt) no mora
Dequest mal se honmetgria
IX	Tant auets fayte amiga bela
Sapiats que non es puncela	XIX	Tu ceras mout ritom dauer
Sol que en tu no fale seber
X	Ara pren marit que cu ho uul be
E el cugul cantara per te	XX	Lamor don tu as trebal
Not ueira negun tems i al

ROSINYOL

I	Om tame mes que tu no ames
E as tort si damors te clames	XI	Molt ce feran tos meridatges
Breus et honrats si tu o satges
II	Tu seras pus de mes preat
Que tal qui nes pus alt muntat	XII	Si cor not fal sapies sen fale
..... auras deste betale
III	Esperance not qual hauer
Deyso ¿que? tu o say per uer	XIII	Ab tos enamics feras pats
Si en ton cor ho vols o i parlats
IIII	De tristea es plentencos
E leument non exira defos	XIIII	A aquel que tu troberas
Si ques so que perdut as
V	Tu auras penes et afanys
E puy no uiuras iens mouts anys	XV	Ja nul tems de ton prou no feras
De tot so que aqueberas
VI	Tu auras alguns de enamics
Que ia nols tembras II. pics	XVI	Vostré misatge uendra tost
Que no romendra quant que cost
VII	Si en tos playts as bons auocats
Ja no seras nials jutgats	XVII	Enguany pora tot hom trobar
Per seruidor bel mengar
VIII	Vós serets retenguts et pres
En loc hon molt no romendrets	XVIII	La dona aura son infant
Saiu enseyat lo fan
IX	Si ben te pren la hon uas
Ben pots cantar deo grasias	XIX	Est mora per tort dequest mal
Que negune re no lin ual
X	Be la hocio me dets
De tal rao mal no mècrets	XX	Tu seras pobla y caytius
Si no est saui mentre est uius

CORP

I	Per aquest nous trebels ren.... Que eu uos dic que auras	XI	Ton puucelatge ma dolsa aymia Tant as fayt que non romendras mia
II	Tu auras que eu o say be Tal que ama may altra que te	XII	I. maridatge as a fayre E noy goseyeras gayre
III	Vos serets darmies bel frayre Axi con anch sou vostra dona mayre.	XIII	Ensaluy mes deconort E les gens tenen les pus forts
IIII	Tesperance tesdeuendra Mas nou sera vuy ne dema	XIIII	Pats no auras a ton uiuent Trebeler te post deuient
V	Lexa ton dol obri te porte Pus nous que hom joya raporta	XV	Dayso que as perdut mas no tot Cobreras mas sol non sens mout
VI	No ages por que muyres Mouts melos ne moran ans que tu muy-	XVI	Si aquest libra de pla no ment Tu gosayeras molt argent
VII	Quant que sia pndras uenianse [res De tos enemics scnes duptanse	XVII	Longament se romendray Si la terc pus li play
VIII	Prinso que auer pots senes playt E no testeng.... en mal fayt	XVIII	Ga not qual ajustar Est puyst sera car
IX	Senlaonari? deliurats lo Est presoner y randra so.	XIX	I.... portera tot per scrt A present et a descubert
X	Est cen uay durament et plorant Màs el sentornera enxentant	XX	Est malautc es leument garit Segons que aquest libra dits

BORI...

I	Est melaute ques que homi se diga Mora deste malaugia	XI	Est fera mout be son uiatge E no li calra metre misatge
II	Si aquest a pauc no cen mor Car el aura encara.....	XII	Dolsa aymia de uos mi play ets fayts altro company
III	Si tu en lamor.... as te fianca En no crey que de res ten ries	XIII	Lo meridatge auras si tu o uols E esteras mils que no sois
IIII	Tal sauenture mays que te Que seras pus prous gran re	XIIII	Si la cort not fal entre c lor De la betale auras honor
V	Mena gran joya que per auer Tu auras en breu gran pler	XV	La pau sera es fa E ia nul hom no len tornera
VI	Tu no seras mays a tots dies Eytant gran con eser solies	XVI	Tot perdras quant as guasayat. E ia nou auras recobrat
VII	So diu est libra que no ment Que no viuras mays longament	XVII	Quant que sies company Que not pot felir gran guay
VIII	Dequest pendra son enauiic Venjance per uer uos o dic	XVIII	Soluendra sani y ioyos De luy no sies consiueros
IX	Ben sapiats que dequest playt Te vendra caytiu y mala layt	XIX	Aquest tems fa abundats E de tots bens alargats
X	Dequest presoner no pensets Que eu say que ja mes nol ueurets	XX	Sertes ela aura I. infant No gens tropt petits ne trop grans

NUDRISA

- I Ela sera prenys so dic seuer
Dun fil qui mal parra dauers
- II Est malaute gara sens fale
E ga non do a metge male
- III Aquest uos dics qui ben sa gayte
Que aquest aura encara sof ayre
- IIII Sertes auëndras be acabat
De tes amors sens nul gaupt
- V Darmes serets prous et ualens
Si tu as tots tos entèndimens
- VI Bentagra opres que tu sabeses
Master hon uiura pogeses
- VII Tu no auras dol longament
Menar poras joya breument
- VIII Tu uiuras que con seras uel
Que dos na cabrien en I. capel
- IX Tos enamics..... auer
Mas nols uelra I. diner
- X Si uols tu est playt mentenir
Molt te pora gran be uenir

- XI Est en la preso molt molcs aura
Mas a la fi nesquepera
- XII Aquest ueu tost que eù o say
E aura son afayre mal fayt
- XIII Tant auets fayte amiga care
Que ben uos par en la care
- XIIII Segurament aquest meridatge
Te fera mudar ton uiatge
- XV Sagurament tu pendras fale
Ans que fenescas la betale
- XVI Est uers dics que uer aga amor
No aura jamays entra lor
- XVII Ben sapies que no copreras
Nangun tems tant con perdut as
- XVIII El fera en mercaderia
Guay (guany) mas no totaui
- XIX Aquest uers dits que cant que cost
Vostre misatge uendra tost
- XX Tan gran carestia cera
Que tuyt no auran preu de pa

CA

- Logra tant be adrasas
Que non sera tot ajustats
- II Ina fila aura la dona
Qui molt sera bela e bona
- III Tot es perdut senes.....
Quant hom..... mala..... met
- IIII Tu no ceras nul temps bestats
Dauer ne de ui ne de blats
- V Elat (ella't) fera semblant damar
Mentre que tu li pusques ren donar
- VI Tu ceras darmes axi ho
Con fou oliuer ali friso
- VII Tesperance ta mes en uie
Que auras enug quant que sie
- VIII Esta si pots alagrament
Car tristea ce ua cegent
- IX Mas uiuras de C. anys pesats
Que axi tes sapies fedats
- X Tal menace qui tes lunny
Quit fera del puny

- XI Segix ton playt et ton prou
Que no cen uendra si be no (quou?)
- XII Si aquest libra de pla no ment
..... que escuapera dement
- XIII El anira..... uolenteros
Cert el tornera benciuros
- XIIII Puncela est si que be o say
Sol que el te tenga car atra say
- XV Molt feras en est maridatge
De ton prou sens altro domatge
- XVI Le betale vensra
Per sert si en luy no roma
- XVII Pats seras crey et sapiats tost
Entra luy pus amics
- XVIII Tu troberas so que perdut as
E sapies que noy faliras
- XIX En est merca cuy que perdras
E ga res noy geseyeras
- XX Dayest sapiats que el uendra
Tost et ia mays noych moura

IRUNDA

I	Ques que uages parlant
Noy et nul tems ne tant ne quant	XI	Que C. uets fores mort si maces (sic)
Focen colps de punys e de maces
II	Mal aga carcems et sos compayns
Car ja per mi no sera plans	XII	Sapies que en ton playt perdras
Car sauiaement non o fas
III	Ben lauos auras I. infant
Qui sera tots tems malanant	XIII	Est presoner nos deliurera
Ans tots tems crey quey romendra
IIII	Daquest malaute dics et cre
Que guaras si hom na pensa be	XIIII	Ayest libra dats en axi
Car est vendra caregat dor fi
V	Tu ceras rics homs et bestas
De tots altres bens abondats	XV	Tu fas que fol que tadeuines
Car hom ta tenguda en sobines
VI	Ayso doncs enemorats
Auras enquer e feras grats	XVI	Maridatge auras per uer
Ab gran peccat sens auer
VII	Tota gens dics et fama
Nul hom destes armes nos clame	XVII	¿Vençut? seras si a ret combats
Per quet consel que faces pats
VIII	Entendets qué sol no seuance
So don tu çnas? esperance	XVIII	Eu dic a quis quia greug
Que no sera p..... .eu
IX	No resperdes que tot (tost?) perdras
La tristea que en ton cor as	XIX	Si trobes so que as perdat
Pendrás a perre nou omuts (sic)
X	Tu es dequels de tos perens
Qui deus uiure mayns longamens	XX	Est fera el mercat son pçou
Tal que noues comtas per II.

MERCADER

I	Mout sera pauc guasay aquest
Car de nul hom non hau pretis	XI	Si de uida as esperance
Sapies que no ten cal fer fermance
II	Vostra amic vendra en breus dies
E deyso ga duptane non sies	XII	Ab sel quit uol mal te
De que no feras negun tems ton be
III	Ya no ueurets gra..... pendra
A çels qui an vostre blat a uendre	XIII	Est playt sera a mon uigayre
Gran ton prou sens..... de mal fayre
IIII	Dona uos aurets si a deu plats
Infant qui es molt preyat	XIIII	Est presoner est deliurats
Ans que sia gran tems pesats
V	Aquest malaute mora
Car hom nul sa ços no li fa	XV	Tant lauras de mals çens bens
Que si çen torna be lin sera pres
VI	Aso sapies per uer to dic
Mas a tots jorns no seras ric	XVI	Encare no a pres colp de crima
Casta dona sots sa camisa
VII	Sert no auras plors de tamor
Si ymets puya fas felor	XVII	Est meridatge ben sature
Car fayt sera hone uentura
VIII	Ja darmes a noy hom no pendra
Tant be con aquest sera	XVIII	Si aquest no lon sobre peccat
De la betale no es sobrat
IX	Dayso hon tu as ton esper
Auras alguna uets plaser	XIX	La pats se fera quant que si tric
Que per casa lancey amic
X	Tristor ta cegexes don auras
Gran don car nul tems no geras	XX	Aquesta causa .trobade
A gens gayre no terdade

LAYRO

I	Jan tots jorns tant no viuras
Que tu atrops so que perdut as	XI	Tu deuries joya menar
Car tristea veg quet uol lezar
II	Gran guay fera est-mercader
En totes coses menys dauer	XII	Confeceti car de ta uida
As pesade maior partida
III	Dayest que ara fa gardar
No es hic nul tems sègons de uent par	XIII	Si hom te menace no tanges
Car tal menasa qui tost fug
IIII	Eu gay uos dic que a desmesure
Ara la pobre gran fieture	XIIII	Gran joy say tu no auras
En so que dequest playt porteras
V	Infant auras en quer aytal
Que no sebra ne be ne mal	XV	Est no axira de preso
Ans romendra abendo
VI	Est malate no moia ara
De quest mal car tots jonç melora	XVI	Dayest uiatge que aquest fa
Sagurament be lin pendra
VII	Aquest fore rics et manens
Si donchs no mor-en sos jouens	XVII	Puncela no es senes dit
Aus uos es obs que prenaís marit
VIII	Si lamor perque tut fies
Segons joyos ne seras en breu de dies	XVIII	Maridatge en breu auras
Tal no crey que sen penede
IX	Ja no seras bens ne preats
Nul tems darmes socepiats?	XIX	Si be tost apersabut
Desta betal est uensut
X	Esperance not qual auer
Que no nauras esper nul tems ne res	XX	Ja pats ? no feran acort
Tro lu o laltre sia mort

AYEL

I	El cera molt mas cis uol
En lamistats que ere sol	XI	Crees per sert que cumpliras
Lesperance que tan gran as
II	Ayo sapiats a ueritat
Que en breu sera trobat	XII	Ara auant seras trist
Mas que ant de ta uida no fuyst
III	Est mercader tot o perdra
Car sauiaement (¿res?) no fa	XIII	Tal cuyda uiure mes que uos
Que uos uiurets mes que II.
IIII	De uostres amics uos alegrats
Car en breu lo ueurets socepiats	XIIII	Aquel per qui menasats es
Sapiats que fera a ples
V	Barons no agats espauent
Que enguay aurets gran bestament	XV	Pus en lo plet conex gasany
Afayre a tu ne trebal not play
VI	I fil aurets a descubert
Qui molt sera sauí e sert	XVI	Quant que sia deus m.....l
El sera saut cens altro mal
VII	Aquest malaute a la morte
Tot hom qui lame sen conort	XVII	Saus et alegre tornera
Mes gran guasany fet no aura
VIII	En aquest serfa bon mes
Que ricom fas si ecer poges	XVIII	Del pancelatge uos amiga
Ben lauets gardat quils quils diga
IX	Ja no ceras en tes amors
Que ga no ten crexeran honos	XIX	El meridatge que teras
Sapiés que de ton prou ne feras
X	Luny o pres de tes armes ben seras en-
E bendiran de ton parlar [sar	XX	Ayest sera socepiats
De la betale pus honrat

LAO

I	Desta betale fas felor
Si la prens car tes desonor	XI	Tu seras darmes tant engeje
Que hom ne parlara fort en tere
II	Est no aura pats xi tost
An crey que denidues parts cost	XII	Ja noy ages pus-desperance
Que con eser ruy de france
III	Si as perdut conorteten
Que jamays no cobreras ren	XIII	Ans de I. mes sera te tristance
Tornade en gran alegance
IIII	Si el pace uoltra lamar
Ay i poras. gasayar.	XIIII	Confeset que mig de ta uida
As pesade et la mort....
V	Vostre amics a tant be sens mal
Que deste tere no li qual	XV	Ans que sia loncs tems pesats
Seran tos enamics dolens et despegats
VI	Enguay aura layustador
Gran riqueta et gran honor	XVI	Cant hom taura tou plet jugat
Ga no ten tendras per pegat
VII	Domna de 1 ^a fila sots prenys
Don uos et el payre uelrets.mays	XVII	Dest conortets ensems
Que ja nol ueurets negun tems
VIII	Aquest no pot murir per re
Dequest mal hom na pensa be	XVIII	Si ga i ua son prou fera
Car ricom creats quen uendra
IX	Est matra part son poder tant
Que ricom sera sens infant	XIX	En uos a hom amiga bela
Cauel (cavall) cade sens fre et sens sela
X	Taymia ual nies que no sol
Car amat mays que cabra col	XX	Si are prenets amiga bela
No. e.ou que sia gran prou ne gran be.

CUGUL

I	Dayest meridatge auras.
Amics si lur placer lus fas	XI	Gran dol deus far que sert say
Tamant non est de cor lay
II	Est no sera ja ny mas uensut
Que deus dret liu es escut	XII	Ab armes conqueras gran re
Ab sel que o despens be
III	Si sos amics ne pregen deus
Encare... as viure pats en breu	XIII	Tesperance no es de bade
Que be nauras so qui ten agrade
IIII	Si ben serques tu troberas
En breu tot so que perdut as	XIIII	La tristor que a al cors
No nexira engan defos
V	Ayest mercaader pererou
Deforia (sic) far son prou	XV	No moras per nula uentura
Ans uiuras puy que hom... natu a
VI	Vos ueurets vostre amic en breu
Amiga no uos sapie greu	XVI	Dels enamics sera betuts
Ab maces et ab coltels nuts
VII	Gran lergea sera sens fi
De pa et de carn et de ui	XVII	Sapies que del trebal que auras fayt
Jutgarta hom en gran playt
VIII	Ela nes prenys de 1. ^a fila
Oma nols dolra la clauia	XVIII	Est pres-preu molt sera liurats
Mas argent non sera donats
IX	Tuit o pores a deu grayr
Si ga uets aquest garir	XIX	Est uiatge si ga lo fa
Graats que de son prou ne fera
X	Aquest fore rics et bestats
Mas tolraho maluestats	XX	Segons que entendut ay
Ab nul hom afer non ay

TORTRA

I	Despuncelade sots uos amiga
Non vulats que mes non siga	XI	Ric sera socepiats per uer
De poccions et dauer
II	Si prens marit noy aras be
Nor... ne aur ne re	XII	Cesla del mon que ames plus
Tendras en camisa deus
III	Per sert creats cay est sera
Sobrer darmes si fi no a	XIII	Eu te dic que tu est I. hom
De petit fayt et de gran nom
IIII	Barons en ua uos trebelats
Dayest don... es trebelats	XIIII	A altre... sen.....
Si de.....
V	qui es perduda
Creats que jamays non es venduda	XV	Tristea ta pres uerament
Mas en breu auras iausiment
VI	Est merquader guasayera
Molt aura si per lun no roma	XVI	Ve confecet sense altra cort
Car en breu de tems deus eser mort
VII	Fay mises dir per uostre amic
Car el es mort per uer uos o dic	XVII	Tos enamics que tu as ara
Te ceran bons amics encare
VIII	Enguay sera cal tems de blat
Que manc auberc sera raubat	XVIII	Ga negun tems no sera fay
So que uulries dequest play
IX	Ela nes de I. infant prenys
On tost sonera hom los senys	XIX	Leu no sera pres ia may
Ans crey que altro say
X	Est malaute non a regart
De murir absol que bes gart	XX	Est uiatge sera bo
Que feras I. gran de ton prou

PELAGRI

I	Eu te dic que dequest uiatge
Que feras gran de ton dempnatge	VI	Perdut as perdras auant
Mas puyz recobreras II. tans
II	Puncela est que deus be ni do
A quis qui sapia mal o bo	VII	Est mercader sera raubats
Ans que sien II. anys pesats
III	En bon punt sameridera
Car son afar melorera	VIII	Ay cel que uos tant desigats
Vendra alegra et pegats
IIII	Lo mils auras desta betale
Mas soferas gran trebale	IX	Molt gra sera et molta pale
E an aso no ag neguna fale
V	Aquest II. feran eytal pats
Que ia... pendran abre...	X	Esta dona aura I. fil
Mas sofera I. pauch de peril

FRANCESCH CARRERAS Y CANDI

